

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a șaptea)

13 martie 2014 *

„Spațiul de libertate, securitate și justiție — Competența judiciară în materie civilă și comercială — Regulamentul (CE) nr. 44/2001 — Competențe speciale — Articolul 5 punctele 1 și 3 — Acțiune în răspundere civilă — Natură contractuală sau delictuală”

În cauza C-548/12,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Landgericht Krefeld (Germania), prin decizia din 27 septembrie 2012, primită de Curte la 30 noiembrie 2012, în procedura

Marc Brogsitter

împotriva

Fabrication de Montres Normandes EURL,

Karsten Fräßdorf,

CURTEA (Camera a șaptea),

compusă din domnul J. L. da Cruz Vilaça, președinte de cameră, și domnii J.-C. Bonichot (raportor) și A. Arabadjev, judecători,

avocat general: domnul N. Jääskinen,

grefier: doamna A. Impellizzeri, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 28 noiembrie 2013,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru domnul Brogsitter, Rechtsanwalt, de el însuși;
- pentru Fabrication de Montres Normandes EURL și pentru domnul Fräßdorf, de A. Mansouri, Rechtsanwalt;
- pentru guvernul portughez, de L. Inez Fernandes și de S. Nunes de Almeida, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de W. Bogensberger și de A.-M. Rouchaud-Joët, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

* Limba de procedură: germana.

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 5 punctul 1 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul Brogsitter, cu domiciliul în Kempen (Germania), pe de o parte, și Fabrication de Montres Normandes EURL (denumită în continuare „Fabrication de Montres Normandes”), societate cu sediul în Brionne (Franța), și domnul Fräßdorf, cu domiciliul în Neuchâtel (Elveția), pe de altă parte, cu privire la acțiuni având diverse obiecte, introduse de domnul Brogsitter ca urmare a unor prejudicii pe care le-ar fi suferit din cauza unor acte considerate ca fiind de concurență neloială.

Cadrul juridic

- 3 Articolul 1 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001 prevede:
„Prezentul regulament se aplică în materie civilă și comercială indiferent de natura instanței. El nu se aplică, în special, în materie fiscală, vamală sau administrativă.”
 - 4 Articolul 2 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001 prevede:
„Sub rezerva dispozițiilor prezentului regulament, persoanele domiciliate pe teritoriul unui stat membru sunt acționate în justiție, indiferent de naționalitatea lor, în fața instanțelor statului membru în cauză.”
 - 5 Articolul 5 din Regulamentul nr. 44/2001 prevede:
„O persoană care are domiciliul pe teritoriul unui stat membru poate fi acționată în justiție într-un alt stat membru:
 1. (a) în materie contractuală, în fața instanțelor de la locul în care obligația care formează obiectul cererii a fost sau urmează a fi executată;
 - (b) în sensul aplicării prezentei dispoziții și în absența vreunei convenții contrare, locul de executare a obligației în cauză este:
 - în cazul vânzării de mărfuri, locul dintr-un stat membru unde, în temeiul contractului, au fost sau ar fi trebuit să fie livrate mărfurile;
 - în cazul prestării de servicii, locul dintr-un stat membru unde, în temeiul contractului, au fost sau ar fi trebuit să fie prestate serviciile;
 - (c) în cazul în care nu se aplică litera (b), se aplică litera (a);
- [...]
3. în materie delictuală și cvasidelictuală, în fața instanțelor de la locul unde s-a produs sau riscă să se producă fapta prejudiciabilă;

[...]”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

- 6 Din decizia de trimitere reiese că domnul Brogsitter comercializează ceasuri de lux. În anul 2005, acesta a încheiat un contract cu un maestru ceasornicar, domnul Fräbdford, care avea atunci reședința în Franța, în temeiul căruia acesta din urmă s-a angajat să dezvolte mecanisme de ceasornicărie pentru ceasuri de lux, destinate comercializării în serie, pentru domnul Brogsitter. Domnul Fräbdford și-a exercitat activitatea în cadrul Fabrication de Montres Normandes, societate la care era asociat unic și administrator. Din anul 2010, domnul Fräbdford are domiciliul în Elveția.
- 7 Domnul Brogsitter și-ar fi asumat toate costurile financiare aferente creării a două mecanisme de ceasornicărie care făceau obiectul contractului respectiv.
- 8 Pe lângă lucrările referitoare la cele două mecanisme, domnul Fräbdford și Fabrication de Montres Normandes ar fi creat de asemenea, în paralel, alte mecanisme de ceasornicărie, precum și carcase și cadrane, pe care le-ar fi prezentat în nume propriu la salonul mondial de ceasornicărie din Basel (Elveția) în cursul lunilor aprilie și mai ale anului 2009. Aceștia le-ar fi comercializat în nume propriu, asigurând publicitatea produselor respective pe un site internet în limbile germană și franceză.
- 9 Domnul Brogsitter susține că, prin aceste din urmă activități, pârâții și-au încălcat obligațiile contractuale. În opinia sa, domnul Fräbdford și Fabrication de Montres Normandes s-au angajat să lucreze exclusiv pentru el și, în consecință, nu puteau nici să dezvolte și nici să exploateze, în nume propriu, mecanisme de ceasornicărie, indiferent dacă acestea sunt sau nu sunt identice cu cele care au făcut obiectul contractului.
- 10 Domnul Brogsitter solicită încetarea activităților în litigiu, precum și acordarea de daune interese ca urmare a răspunderii delictuale a cocontractanților săi, în temeiul, în cadrul legislației germane, al Legii privind combaterea concurenței neloiale (Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb) și al articolului 823 alineatul 2 din Codul civil german (Bürgerliches Gesetzbuch), arătând că, prin actele lor, pârâții au încălcat secretul comercial, i-au dezorganizat întreprinderea și au comis o fraudă și un abuz de încredere.
- 11 Pârâții au solicitat respingerea acțiunii. De asemenea, ei au formulat o cerere reconvențională în cadrul căreia au arătat că mecanismele de calibru în litigiu prezintă, în orice caz, o construcție diferită de cea care a făcut obiectul contractului și că acestora nu li se aplica un drept de exclusivitate. Pârâții invocă și o excepție de necompetență întemeiată pe faptul că doar instanțele franceze ar fi competente teritorial, potrivit articolului 5 punctul 1 din Regulamentul nr. 44/2001, să soluționeze toate cererile formulate de domnul Brogsitter, întrucât atât locul de executare a prestației care face obiectul contractului în litigiu, cât și cel al faptului generator al pretinsului prejudiciu ar fi situate în Franța.
- 12 În cursul judecății, Fabrication de Montres Normandes a intrat în lichidare judiciară. Lichidatorul, numit în Franța, i-a autorizat pe mandatarii pârâților să continue judecata.
- 13 Reiese de asemenea din decizia de trimitere că Oberlandesgericht Düsseldorf (Tribunalul Regional Superior Düsseldorf) s-a pronunțat deja în apel, printr-o hotărâre din 5 octombrie 2011, asupra unei prime hotărâri a Landgericht Krefeld prin care această instanță se declarase necompetentă teritorial. Oberlandesgericht Düsseldorf a considerat că instanța de prim grad avea competență internațională, în ceea ce privește litigiul pendinte în fața sa, în temeiul articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001, pentru a soluționa numai cererile în răspundere civilă de natură delictuală formulate de domnul Brogsitter. Celelalte cereri, în schimb, s-ar circumscrie „materie[i] contractual[e]” în sensul articolului 5 punctul 1 din acest regulament și ar trebui introduse la o instanță franceză.

- 14 Landgericht Krefeld ridică totuși problema dacă, ținând seama de împrejurările speței și în special de existența unui contract între părțile în litigiu, acțiunile în răspundere cu care este sesizat nu ar trebui să fie considerate și ele ca aparținând „materie[i] contractual[e]”, în sensul articolului 5 punctul 1 din Regulamentul nr. 44/2001, și să fie mai degrabă de competența unei instanțe franceze.
- 15 În acest context, Landgericht Krefeld a decis să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 5 punctul 1 din Regulamentul [nr. 44/2001] trebuie interpretat în sensul că o persoană care pretinde că a fost prejudiciată printr-un comportament [care constituie concurență neloială] considerat potrivit dreptului german un act delictual și săvârșit de cocontractantul său domiciliat pe teritoriul unui alt stat membru poate invoca împotriva acestuia drepturi întemeiate pe un contract, chiar atunci când formulează o acțiune în răspundere civilă delictuală?”

Cu privire la întrebarea preliminară

- 16 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită să se stabilească, în esență, dacă acțiunile în răspundere civilă precum cele în discuție în litigiul principal, de natură delictuală în dreptul național, trebuie totuși să fie considerate ca aparținând „materie[i] contractual[e]”, în sensul articolului 5 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001, ținând seama de contractul încheiat între părțile din litigiul principal.
- 17 Cu titlu introductiv, trebuie respinsă ca nefondată excepția de inadmisibilitate invocată de domnul Brogsitter, potrivit căreia această chestiune este lipsită de relevanță întrucât instanța de trimitere ar trebui, în orice caz, să fie considerată competentă teritorial în temeiul articolului 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001, care privește contractele de vânzare de mărfuri, sau al articolului 5 punctul 3 din acest regulament. Astfel, o asemenea argumentație se referă numai la interpretarea care trebuie dată dispozițiilor dreptului Uniunii în discuție în cauza principală și, prin urmare, nu constituie un motiv de inadmisibilitate a întrebării adresate cu titlu preliminar.
- 18 În continuare, trebuie amintit că rezultă dintr-o jurisprudență constantă că termenii „materie contractuală” și „materie delictuală și cvasidelictuală”, în sensul articolului 5 punctul 1 litera (a) și, respectiv, punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001, trebuie interpretați în mod autonom, prin referire în principal la sistemul și la obiectivele acestui regulament, pentru a se garanta aplicarea lui uniformă în toate statele membre (a se vedea printre altele Hotărârea din 18 iulie 2013, ÖFAB, C-147/12, punctul 27). În consecință, aceștia nu pot fi înțeleși în sensul că ar face trimitere la calificarea pe care legea națională aplicabilă o dă raportului juridic în discuție în fața instanței naționale.
- 19 Pe de altă parte, în măsura în care Regulamentul nr. 44/2001 înlocuiește, în relațiile dintre statele membre, Convenția din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 1972, L 299, p. 32, Ediție specială, 19/vol. 10, p. 3), astfel cum a fost modificată prin convențiile succesive privind aderările noilor state membre la această convenție (denumită în continuare „Convenția de la Bruxelles”), interpretarea dată de Curte în privința dispozițiilor Convenției de la Bruxelles este valabilă și pentru dispozițiile acestui regulament atunci când dispozițiile acestor instrumente pot fi calificate ca fiind echivalente (Hotărârea ÖFAB, citată anterior, punctul 28). Situația este aceeași în ceea ce privește punctul 1 litera (a) și punctul 3 ale articolului 5 din acest regulament în raport cu punctul 1 și, respectiv, cu punctul 3 ale articolului 5 din Convenția de la Bruxelles (a se vedea în acest sens Hotărârea ÖFAB, citată anterior, punctul 29).

- 20 În această privință, rezultă dintr-o jurisprudență constantă că „materi[a] delictuală și cvasidelictuală”, în sensul articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001, cuprinde orice cerere care urmărește să pună în discuție răspunderea unui pârât și care nu decurge din „materi[a] contractuală”, în sensul articolului 5 punctul 1 litera (a) din acest regulament (a se vedea în acest sens printre altele Hotărârea din 27 septembrie 1988, Kalfelis, 189/87, Rec., p. 5565, punctul 17).
- 21 Pentru a stabili natura cererilor în răspundere civilă introduse la instanța de trimitere, trebuie verificat, așadar, în primul rând dacă acestea au, indiferent de calificarea lor în dreptul național, o natură contractuală (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 octombrie 2002, Henkel, C-167/00, Rec., p. I-8111, punctul 37).
- 22 Din decizia de trimitere reiese că părțile din litigiul principal sunt legate printr-un contract.
- 23 Cu toate acestea, simpla împrejurare că una dintre părțile contractante introduce o acțiune în răspundere civilă împotriva celeilalte nu este suficientă pentru a se considera că această acțiune intră în sfera „materie[i] contractual[e]” în sensul articolului 5 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001.
- 24 Aceasta este situația numai în cazul în care comportamentul reproșat poate fi considerat o neîndeplinire a obligațiilor contractuale, astfel cum acestea pot fi stabilite ținând seama de obiectul contractului.
- 25 *A priori*, aceasta va fi situația în cazul în care interpretarea contractului încheiat între pârât și reclamant este indispensabilă pentru stabilirea caracterului licit sau, dimpotrivă, ilicit al comportamentului pe care reclamantul îl reproșează pârâtului.
- 26 În consecință, aparține instanței de trimitere sarcina de a stabili dacă acțiunile introduse de reclamantul din litigiul principal au ca obiect o cerere de reparare a cărei cauză poate fi considerată în mod rezonabil drept o încălcare a drepturilor și a obligațiilor din contractul încheiat între părțile din litigiul principal, ceea ce ar face indispensabilă luarea în considerare a acestuia pentru soluționarea acțiunii.
- 27 Dacă aceasta este situația, acțiunile respective se circumscriu „materie[i] contractual[e]”, în sensul articolului 5 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001. În caz contrar, acestea trebuie considerate ca aparținând „materie[i] delictual[e] și cvasidelictual[e]”, în sensul articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001.
- 28 De asemenea, trebuie arătat că, în prima ipoteză, competența teritorială în materie contractuală va trebui să fie stabilită în conformitate cu criteriile de legătură prevăzute la articolul 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001 în cazul în care contractul în discuție în litigiul principal reprezintă un contract de vânzare de mărfuri sau de prestări de servicii în sensul acestei dispoziții. Astfel cum prevede articolul 5 punctul 1 litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001, numai în ipoteza în care un contract nu se încadrează în niciuna dintre aceste două categorii, competența judiciară trebuie stabilită, așadar, în conformitate cu criteriile de legătură prevăzute la articolul 5 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 aprilie 2009, Falco Privatstiftung și Rabitsch, C-533/07, Rep., p. I-3327, punctul 40, precum și Hotărârea din 19 decembrie 2013, Corman-Collins SA, C-9/12, punctul 42).
- 29 În consecință, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că acțiunile în răspundere civilă precum cele în discuție în litigiul principal, de natură delictuală în dreptul național, trebuie totuși să fie considerate ca aparținând „materie[i] contractual[e]”, în sensul articolului 5 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001, în cazul în care comportamentul reproșat poate fi considerat o neîndeplinire a obligațiilor contractuale, astfel cum acestea pot fi stabilite ținând seama de obiectul contractului.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 30 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șaptea) declară:

Acțiunile în răspundere civilă precum cele în discuție în litigiul principal, de natură delictuală în dreptul național, trebuie totuși să fie considerate ca aparținând „materie[i] contractual[e]”, în sensul articolului 5 punctul 1 litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială, în cazul în care comportamentul reproșat poate fi considerat o neîndeplinire a obligațiilor contractuale, astfel cum acestea pot fi stabilite ținând seama de obiectul contractului.

Semnături